

УДК 631.4.551.3

Я.О. Мольчак, докт.геогр. наук; проф., І.Я. Мисковець, канд. геогр. наук; доц.
Луцький НТУ, Україна

ВИТРАТИ НА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ДРІБНОЗЕМУ З УРОЖАЄМ КОРЕНЕПЛОДІВ

Y.O. Molchak, Dr.; Prof., I. Ya. Myskovets, Ph.D; Assoc. Prof.

COSTS FOR THE TRANSPORTATION OF SMALL LAND WITH A HARVEST OF ROOT FRUITS

Відомо, що під час збирання урожаю коренеплодів, зокрема картоплі, цукрових, кормових і столових буряків та моркви, із ґрунту виноситься досить значна кількість дрібнозему. На винесення дрібнозему впливають механічний склад ґрунтотвірних порід та власне вид ґрунту, вологість останнього, терміни збирання урожаю та форма і розміри коренеплодів і бульб. Винесення дрібнозему із коренеплодами є одним з сучасних геоморфологічних процесів, який перетворює рельєф місцевості, прискорює ерозію та дефляцію ґрунтів, що викликає негативний вплив на родючість ґрунту і погіршення умов життєдіяльності мешканців [1]. В межах області щорічно із коренеплодами виноситься десятки, а іноді, сотні тисяч тонн дрібнозему, який є основою утворення гумусу та збереження і збагачення поживних речовин, які так потрібні для росту сільськогосподарських культур, поповнення яких являє собою довготривалий процес. Ефективність використання земельних ресурсів необхідно розглядати у єдності із охороною та відтворенням природної родючості ґрунтів [1]. Якщо врахувати, що, як правило, урожай цукрових буряків до місця його переробки перевозиться, в більшості, автомобільним транспортом, то для перевезення відміченого потрібно, наприклад, тисячі семитонних автомобілів типу «ЗІЛ-130».

Економічні затрати, які направлені на перевезення урожаю цукрових буряків залежать, як відомо, від марки автомобілів та відстані, на яку перевозиться урожай. Для підрахунків економічних затрат використовувалися орієнтовні тарифи, які, при необхідності, можуть уточнюватися. При розробці тарифів примінялись усереднені ціни на складові собівартості перевезень на період заготівлі цукрових буряків. Зважаючи на те, що ціна автомобільного пального є головним визначальним чинником, що впливає на тариф, передбачена можливість коригування його, в залежності від коливання цін на пальне.

Винесення дрібнозему з урожаем коренеплодів має значний вплив не лише на погіршення властивостей ґрунтів, але і на фінансово – економічні затрати господарств, які, в кінцевому результаті, відображаються на собівартості продукції [2]. Наростання маси коренеплодів і підвищення цукристості триває у вересні, жовтні й за теплої погоди, навіть у листопаді. Раннє збирання зменшує вихід цукру з гектара, пізніше пов'язане з втратами врожаю внаслідок несприятливих погодних умов — тривалі дощі, сніг, морози. Головним заходом, що впливає на зменшення втрат родючого шару ґрунту з урожаем цукрових буряків, є обмежений термін їх збирання (20 вересня – 20 жовтня), так як в цей період спостерігається найсприятливіші метеорологічні умови для вивезення коренеплодів і досягнення технічного їх дозрівання.

Література

1. Мольчак Я.О., Мисковець І.Я. Фактори ерозії ґрунтів та їх географія. The 7th International scientific and practical conference “Science, innovations and education: problems and prospects” (February 9-11, 2022) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 2022. P. 278-282.
2. Мисковець І.Я. Особливості економіко - географічних умов Волинської області./ І.Я.Мисковець, Я.О.Мольчак Регіон 2018: Суспільно-географічні аспекти. ХНУ ім.В.Н. Каразіна.-Харьків, 2018. С. 20-23.